

Eich cyf/Your ref P-05-1080
Ein cyf/Our ref KW/06768/20

Janet Finch-Saunders AS
Cadeirydd, y Pwyllgor
Deisebau

18 Rhagfyr 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 27 Tachwedd ynghylch Deiseb P-05-1080 Cyflwyno deunyddiau dysgu gwrth-hiliaeth i blant mewn ysgolion yng Nghymru i leihau troseddau casineb.

Rydym wedi ymrwmo'n llwyr i sicrhau bod y broses ddysgu yn fwy cynhwysol, ac yn tynnu ar brofiadau, safbwyntiau a threftadaeth ddiwylliannol Cymru heddiw. Fel y gwyddoch, o 2022, bydd [Cwricwlwm newydd i Gymru](#), a fydd yn dechrau cael ei addysgu ym mis Medi 2022.

Un o'r pedwar diben yn y cwricwlwm newydd yw i bob plentyn a pherson ifanc ddatblygu i fod yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd, sy'n **wybodus am eu diwylliant, eu cymuned, eu cymdeithas a'r byd yn awr ac yn y gorffennol**, ac sydd hefyd **yn parchu anghenion a hawliau pobl eraill, fel aelod o gymdeithas amrywiol**.

Mae'r pedwar diben yn rhan o'r fframwaith statudol ar gyfer y Cwricwlwm i Gymru. Hoffwn fanteisio ar y cyfle hwn i egluro y bydd y cwricwlwm newydd yn cynnwys elfennau gorfodol, gan gynnwys datganiadau o'r hyn sy'n bwysig ym mhob Maes Dysgu a Phrofiad. Bydd yn ofynnol i gwricwlwm pob ysgol gynnwys profiadau dysgu ym mhob un o'r datganiadau o'r hyn sy'n bwysig. Mae 27 datganiad o'r hyn sy'n bwysig yn y Fframwaith sy'n orfodol i ysgolion eu haddysgu. Mae'r rhain yn sicrhau lefel o gysondeb wrth gynllunio'r cwricwlwm ar draws lleoliadau ac ysgolion, oherwydd cynigir o dan y Bil fod rhaid i ysgolion gynnwys dysgu o gwmpas pob datganiad yn eu cwricwlwm. Mae [datganiadau o'r hyn sy'n bwysig](#) sy'n benodol gysylltiedig ag amrywiaeth.

Bydd y datganiadau hyn yn elfennau gorfodol o gwricwlwm pob ysgol, ar gyfer pob dysgwr ar bob cam. Ni fydd yn bosibl anwybyddu rôl ganolog a hollbwysig amrywiaeth yng nghwricwlwm unrhyw ysgol. Rhaid i gwricwlwm ysgol neu leoliad gwmpasu hyn felly. Os na fydd yn gwneud, ni fydd yr ysgol neu'r lleoliad yn cyflawni ei ddyletswyddau

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'r Cwricwlwm i Gymru a'r Fframwaith a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2020 yn dweud yn glir ei bod yn bwysig i gwricwla ysgolion adlewyrchu ein treftadaeth ddiwylliannol a'n hamrywiaeth, ein hieithoedd a gwerthoedd, hanesion a thraddodiadau ein cymunedau a'n holl bobl.

Penderfynir ar Fframwaith y Cwricwlwm i Gymru ar lefel genedlaethol ac mae'n cynnwys gofynion y cwricwlwm, a amlinellir mewn deddfwriaeth, ac ystod o ganllawiau ategol. Mae'r Fframwaith yn rhoi cyfle i bob ysgol yng Nghymru gynllunio eu cwricwlwm eu hunain o fewn dull cenedlaethol sy'n sicrhau lefel o gysondeb.

Mae'n annog ysgolion i adeiladu eu gweledigaeth eu hunain ar gyfer eu dysgwyr yng nghydestun y pedwar diben a'r dysgu a ddiffinnir ar lefel genedlaethol. Mae'n rhoi lle i ymarferwyr fod yn greadigol a datblygu dysgu ystyrlon drwy ystod o brofiadau a chyd-destunau sy'n diwallu anghenion eu dysgwyr.

Mae canllawiau '[Cynllunio Eich Cwricwlwm](#)' wedi'u cyhoeddi i gefnogi ysgolion wrth weithredu fframwaith Cwricwlwm i Gymru. Nodwedd arbennig o'r Fframwaith yw ei fod yn gofyn bod ysgolion yn cynllunio eu cwricwlwm a'u trefniadau asesu eu hunain. Mae ein dull newydd yn cydnabod:

- o fewn fframwaith cenedlaethol, mai ysgolion ac ymarferwyr yw'r rhai sydd yn y safle gorau i wneud penderfyniadau ynghylch anghenion eu dysgwyr penodol nhw eu hunain, gan gynnwys pa destunau a gweithgareddau fyddai orau i gefnogi eu dysgu.
- pwysigrwydd dysgu ystyrlon: Nid yw cwricwlwm sy'n canolbwyntio ar gynnwys yn gwarantu dysgu ystyrlon, dim ond bod rhai testunau yn cael eu dysgu i amrywiol raddau. Yn lle hyn, mae canllawiau Cwricwlwm i Gymru yn anelu at fynegi pa gysyniadau a hanfodion dysgu ddylai fod yn sail i ystod o wahanol destunau, gweithgareddau dysgu a chaffael gwybodaeth.
- yr angen am arloesedd a chreadigrwydd: Ymarferwyr sy'n dewis cynnwys, gan eu galluogi i ddefnyddio'u sgiliau proffesiynol i sicrhau gwell dysgu a gwell deilliannau ar gyfer eu dysgwyr.
- cyfleoedd i athrawon wneud cysylltiadau cryfach rhwng Meysydd a disgyblaethau: Bydd gan ymarferwyr y rhyddid i ddefnyddio testunau a gweithgareddau i gyfuno dysgu ystyrlon o wahanol Feysydd, disgyblaethau a chysyniadau.

Am y rhesymau hyn, nid yw'r Fframwaith yn ceisio rhagnodi rhestr lawn o destunau na gweithgareddau penodol. Nid yw hyn gyfystyr â dweud nad yw'r testunau a gweithgareddau penodol yn bwysig. Yn lle hyn, mae canllawiau Cwricwlwm i Gymru yn gosod yr hanfodion dysgu a ddylai fod yn sail i'r testunau a'r gweithgareddau hyn. Mater i ysgolion ac ymarferwyr, gan ddefnyddio canllawiau ac adnoddau, yw penderfynu pa brofiadau, gwybodaeth a sgiliau penodol fydd yn cefnogi eu dysgwyr penodol i wireddu'r pedwar diben.

Mae hawliau dynol, tegwch ac amrywiaeth yn themâu trawsbynciol a ddylai fod yn rhan annatod o feysydd dysgu ar draws y cwricwlwm. Mae'r canllawiau ar themâu trawsbynciol o fewn y cwricwlwm yn esbonio sut y dylai fod gan ysgolion ac ymarferwyr fethodoleg ar gyfer cynllunio cwricwlwm sy'n cynnwys, lle bo'n briodol, gyfleoedd i ddysgwyr ystyried cyd-destunau lleol, cenedlaethol a rhyngwladol a datblygu dealltwriaeth o addysg cydberthynas a rhywioldeb, addysg am hawliau dynol ac amrywiaeth, a phrofiadau ym maes gyrfaoedd a gwaith.

Bydd gan athrawon y rhyddid i addysgu hanesion niferus ac amrywiol Cymru a'r byd ehangach ac ni ddylai pori yn straeon pobl a chymunedau Cymru gael ei gyfyngu i wersi hanes yn unig. Mae Cwricwlwm Cymru yn annog dysgwyr i archwilio themâu ar draws y cwricwlwm; gellir addysgu hanesion amrywiol pobl Cymru nid yn unig mewn meysydd fel y Dyniaethau: Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu, ond hefyd Gwyddoniaeth a Thechnoleg.

Fel y gwyddoch, penodwyd yr Athro Charlotte Williams OBE, i gadeirio Gweithgor Cymunedau, Cyfraniadau a Chynefin: Profiadau pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a'r cwricwlwm newydd yn yr haf. Mae gwaith y Grŵp yn ymwneud â hanes pobl dduon, ond mae'n mynd y tu hwnt i hynny, i ystyried ystod o ethnigrwydd lleiafrifol a rhan pob un yn stori Cymru. Mae'r Grŵp yn cynnwys ymarferwyr ac unigolion profiadol sydd wedi cyfrannu at hanes pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig a hanes Cymru.

Mae gwaith y Grŵp yn cael ei gyflawni fesul cam, ac felly mae wedi dechrau cyfrannu at yr addysgu sy'n digwydd y flwyddyn academaidd hon. Yn ystod cam cyntaf y prosiect, edrychodd y Gweithgor ar adnoddau addysgu. Mae wedi cynnal adolygiad o'r adnoddau sydd ar gael ar hyn o bryd i gefnogi'r gwaith o addysgu themâu sy'n ymwneud â chymunedau a chynefinoedd pobl dduon ac Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig ym mhob rhan o'r cwricwlwm, a arweiniodd at gyhoeddi adroddiad interim ar 19 Tachwedd. Mae'r adroddiad hwnnw yn nodi argymhellion cychwynnol, ac fe fydd yr adroddiad terfynol, i'w gyhoeddi yn y gwanwyn, yn edrych ar faterion ehangach gan gynnwys anghenion dysgu proffesiynol.

Rydym wedi ymrwymo i ymgysylltu'n agos â chymunedau duon, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig i sicrhau ein bod yn cyd-gynhyrchu deunyddiau ar gyfer y Cwricwlwm newydd i Gymru, ac wrth ddatblygu Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hiliol Llywodraeth Cymru. Mae'r ddau yn rhan o'n gwaith i flaenoriaethu'r newid diwylliannol, economaidd, addysgol a chymdeithasol ar raddfa eang sydd ei angen i greu Cymru gyfartal a gwrth-hiliol.

Yn y cwricwlwm presennol, mae cyfleoedd i ddysgwyr astudio amrywiaeth a hanes amrywiol, ac mae adnoddau ar Hwb ar bynciau gan gynnwys Hiliaeth, Caethwasiaeth a Chymru, y Mudiad Hawliau Sifil, a'r Genhedlaeth Windrush. Hefyd i gefnogi ein polisi o beidio goddef hiliaeth, rydym wedi gweithio gyda Show Racism the Red Card dros nifer o flynyddoedd i gynhyrchu offer a chynnig hyfforddiant i gynorthwyo ysgolion i nodi a mynd i'r afael â hiliaeth. Mae hyn yn cynnwys datblygu offer, hyfforddiant a chynadledau codi ymwybyddiaeth ar gyfer gweithwyr addysg proffesiynol, a chynhyrchu cyfres o daflenni ffeithiau gwrth-hiliaeth a gyhoeddwyd ar Hwb.

Mae'r disgwyliadau cyffredin a nodir yng *Cwricwlwm i Gymru: y daith i 2022*, a gyhoeddwyd ym mis Hydref, yn adlewyrchu y bydd ysgolion wedi cyrraedd gwahanol fannau wrth gynllunio eu cwricwlwm. Ei nod yw arwain gwaith ysgolion waeth ble maent ar eu taith. Mae'n caniatáu i ysgolion symud ar gyflymder sy'n briodol iddynt, gan ganiatáu iddynt ymateb i heriau COVID-19 tra hefyd yn eu cefnogi i baratoi yn y tymor hwy ar gyfer diwygio.

Er mwyn helpu i sicrhau bod ysgolion yn barod ar gyfer y cwricwlwm newydd, byddwn yn cyhoeddi cynllun gweithredu sy'n manylu ar y cymorth y gall ysgolion ei ddisgwyl gan y Llywodraeth a'r system addysg ehangach yn y cyfnod cyn cyflwyno'r cwricwlwm ym mis Medi 2022.

Fel rhan o'r cynllun gweithredu, byddwn yn amlinellu cynlluniau ar gyfer rhwydwaith cenedlaethol i helpu i'w roi ar waith. Bydd yn tynnu ynghyd ymarferwyr, arbenigwyr a rhanddeiliaid ehangach er mwyn:

- Datrys problemau a mynd i'r afael â chwestiynau gweithredu drwy gydadeiladu;
- Rhannu dealltwriaeth ac arbenigedd ar draws y proffesiwn;
- Casglu gwybodaeth a thynnu ynghyd safbwyntiau er mwyn deall cynnydd; nodi problemau a llywio cymorth; a
- Meithrin perthynas rhwng ymarferwyr, arbenigwyr a rhanddeiliaid ehangach.

Nodir ein dull o ymdrin ag adnoddau ar gyfer y cwricwlwm newydd yn Cenhadaeth ein Cenedl, ein strategaeth i wella'r system ysgolion. Cyhoeddwyd diweddariad ym mis Hydref, ac mae ar gael yma:

<https://llyw.cymru/cenhadaeth-ein-cenedl>

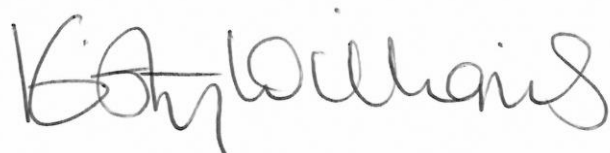
Rwy'n hyderus y bydd yr adnoddau, y cymorth a'r arweiniad sy'n cael eu datblygu i gefnogi'r cwricwlwm newydd yn grymuso ysgolion i gyflwyno sesiynau dysgu ystyrlon am hanes Cymru a'i chymunedau amrywiol ym mhob maes dysgu a phrofiad ar draws y cwricwlwm.

Rhan o swyddogaeth y rhwydwaith cenedlaethol hefyd fydd adnabod blychau yn yr adnoddau ym mhob rhan o'r cwricwlwm newydd, a helpu ysgolion i roi'r cwricwlwm newydd ar waith. Bydd angen cydweithio'n agos hefyd gydag amrywiol sefydliadau a fydd yn hanfodol i sicrhau bod adnoddau priodol ar gael.

Fodd bynnag, rydym yn cydnabod na fydd mynediad at adnoddau dysgu o ansawdd da o reidrydd yn ddigon ar ei ben ei hun, ac y bydd angen darparu cyfleoedd dysgu a datblygu proffesiynol perthnasol i athrawon.

Rydw i'n cydnabod bod angen inni barhau i gefnogi athrawon gyda'u dysgu proffesiynol, i'w helpu i symud ymlaen â'r gwaith o nodi adnoddau, pynciau a chysylltiadau. Er mwyn caniatáu amser a lle i ymarferwyr gydweithio ar draws ysgolion i baratoi ar gyfer y cwricwlwm newydd, rydym wedi buddsoddi'n helaeth mewn dysgu proffesiynol, gyda £31 miliwn yn cael ei roi'n uniongyrchol i ysgolion. Byddwn yn parhau i adeiladu ar y sylfeini dysgu proffesiynol cryf hyn wrth i ni nesáu at 2022.

Yn gywir

Kirsty Williams AS/MS
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education